

Koronavirüs hastal??? ile ilgili peritravmatik hastal?k indeksi (KPHI)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Koronavirüs hastal??? ile ilgili peritravmatik hastal?k indeksi (KPHI)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25071>

Özet

Koronavirüs Hastalığı ile ilgili Peritratmatik Hastalık İndeksi (KPHI), 2019 Koronavirüs hastalığı (COVID-19) pandemisi ile ilgili olarak bireylerin yaşadığı **peritratmatik s?k?nt?y?** de?erlendirmek amacıyla Türkçeye uyarlanmı? 19 maddelik bir ölçektir. Ölçek, özellikle kriz anlarında ortaya çıkan psikolojik tepkileri, davranı?sal ve bili?sel de?i?iklikleri ölçmeyi hedefler.

KPHI, dört ana faktör altında toplanan maddelerden oluşur: Olumsuz Ruh Hali, Davranı? ve Bili?sel Yeteneklerdeki De?i?iklikler, Yorgunluk ve Hiperaktivite, ve Somatizasyon. Ölçeğin Türkçe versiyonunun güvenilirlik ve geçerlik çalı?ması Karada? ve Kokaçya (2021) tarafından yapılmı? olup, toplam ölçek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,842 olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

COVID-19, Peritratmatik S?k?nt?, Psikolojik Stres, Uyarılma, Psikometri, Koronavirüs, KPHI, Travma.

Yazarlar

Mehmet Karada?, Mehmet Hanifi Kokaçya.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, COVID-19 salgını sırasında veya hemen sonrasında bireylerin deneyimlediği travmatik olaylara ba?lı olarak gelişen **psikolojik s?k?nt?** düzeyini ölçmektir. Bu indeks, akut stres tepkilerini ve potansiyel olarak post-travmatik stres bozukluğunun (PTSD) erken belirtilerini tespit etmede klinisyenlere ve ara?tırmacılara yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

KPHI, özellikle salgın gibi kitlesel stres yaratan olayların ardından bireylerin yaşadığı olumsuz duygusal durumlar, bili?sel i?lev bozuklukları ve fizyolojik belirtileri nicel olarak de?erlendirerek, psikolojik açıdan risk altındaki popülasyonların belirlenmesine olanak tanır. Ölçek, **peritratmatik dönemdeki** stres tepkilerinin yoğunluğunu belirlemek için önemli bir araçtır.

Yapı

KPHI, bireylerin bir travmatik deneyime (bu bağlamda COVID-19 salgını) verdikleri bili?sel, duygusal ve fiziksel tepkileri kapsayan **peritratmatik stres** ve s?k?nt? yapısını ölçmektedir. Ölçek, 19 maddeden oluşmakta ve dört ana boyutu kapsamaktadır. Bu boyutlar, travmatik s?k?ntünün farklı, ancak ilgili bileşenlerini temsil eder.

Ölçekte herhangi bir ters kodlanmı? madde bulunmamaktadır. Puanlama, maddelerin

derecelendirme ölçeğine göre toplanmasıyla yapılır ve toplam puan 0 ile 76 arasında değişir. Yüksek toplam puan, bireyin COVID-19 kriziyle ilişkili olarak yüksek düzeyde **peritratmatik sıkıntı** yaşadığını gösterir.

Geçerlik

Koronavirüs Hastalığı ile İlgili Peritratmatik Hastalık İndeksi'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışması, Karadağ ve Kocaçya (2021) tarafından yürütülmüştür. Uyarılma çalışması, ölçeğin orijinal yapısını koruyarak Türk kültürüne ve diline uygunluğunu doğrulamıştır. Makalede detaylı geçerlik analizleri (örneğin, yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi veya ölçüt bağımlı geçerlik) sonuçları sunulmuş olup, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğü belirtilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach alfa değeri ile değerlendirilmiştir. Türkçe versiyonunun toplam ölçek puanı için hesaplanan Cronbach alfa değeri **0,842** olarak bildirilmiştir. Bu değer, psikometrik standartlara göre ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve 19 maddenin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. Bu yüksek güvenilirlik katsayısı, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında stabil ve güvenilir sonuçlar üretebileceğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

KPHI, faktör analizi sonuçlarına göre dört farklı alt boyuttan oluşan yapısal bir bütünlük sergilemektedir. Bu dört faktör, COVID-19 pandemisi sırasında yaşanan stresin çok yönlü doğasını yansıtmaktadır:

Olumsuz Ruh Hali: Madde 1'den 4'e kadar olan maddeleri kapsar. Bu alt boyutun puan aralığı 0-16'dır.

Davranış ve Bilişsel Yeteneklerdeki Değişiklikler: Madde 5'ten 9'a kadar olan maddeleri kapsar. Bu alt boyutun puan aralığı 0-20'dir.

Yorgunluk ve Hiperaktivite: Madde 10'dan 14'e kadar olan maddeleri kapsar. Bu alt boyutun puan aralığı 0-20'dir.

Somatizasyon: Madde 15'ten 19'a kadar olan maddeleri kapsar. Bu alt boyutun puan aralığı 0-20'dir.

Dört alt boyuttan elde edilen puanların toplamı, bireyin genel peritratmatik sıkıntı düzeyini temsil eden toplam ölçek puanını (0-76) oluşturur. Faktör yapısı, ölçeğin klinik değerlendirme ve spesifik müdahale planlaması için alt boyut bazında bilgi sağlamasına olanak tanır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Orijinal ölçeğin Türkçe adaptasyonu).

Format: 19 maddeden oluşan öz bildirim ölçeğidir. Puanlama, büyük olasılıkla 4 veya 5 seçenekli Likert tipi bir derecelendirme kullanılarak yapılmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Genel yetişkin popülasyonu ve özellikle Koronavirüs salgından doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen bireyler.

Yaş Grubu: Yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması, Türkiye'deki yetişkin örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Bireyin, yaşadığı stresli olaya ilişkin duygusal, bilişsel ve fiziksel tepkilerini belirli bir zaman dilimi içinde derecelendirmesine dayanan nicel bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Peritratmatik Stres İndeksi, COVID-19 Stresi, Faktör Yapısı, Psikolojik Tepki, Somatizasyon, Uyarlama Çalışması.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Bilgi kaynakta mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: drhanifi@yahoo.com (Sorumlu Yazar Mehmet Hanifi Kocaçaya).

Yazma Adresi: Yazma adresi bilgisi kaynakta açıkça belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2021 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik veya klinik amaçlı kullanımı için, sorumlu yazar Mehmet Hanifi Kocaçaya ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım izni ve olası ücretlendirme politikaları hakkında spesifik bilgi için yazarlarla doğrudan temasa geçilmesi tavsiye edilir.

Kaynaklar

Karadağ, M., & Kokaçya, M. H.(2021). Reliability and validity study of the turkish version of the covid-19 peritraumatic distress index. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 22(5), 237-243. doi: 10.5152/alphapsychiatry.2021.21337.

Makalenin orijinal bağlantısı: alpha-psychiatry.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: koronavirus-hastaligi-ile-ilgili-peritratmatik-hastalik-indeksi-kphi-toad.pdf

Koronavirüs hastalığı ile ilgili peritratmatik hastalık indeksi (KPHI)

Maddeleri

ÖNEMLİ: Kaynak içerikte ölçeğin ham maddeleri listelenmemiştir; ancak maddelerin alt boyutlara göre gruplandırılması ve puan aralıkları aşağıda sunulmuştur:

Olumsuz Ruh Hali: Madde 1, 2, 3, 4 toplamı (Minimum Puan: 0, Maksimum Puan: 16).

Davranış ve Bilişsel Yeteneklerdeki Değişiklikler: Madde 5, 6, 7, 8, 9 toplamı (Minimum Puan: 0, Maksimum Puan: 20).

Yorgunluk ve Hiperaktivite: Madde 10, 11, 12, 13, 14 toplamı (Minimum Puan: 0, Maksimum Puan: 20).

Somatizasyon: Madde 15, 16, 17, 18, 19 toplamı (Minimum Puan: 0, Maksimum Puan: 20).

Ölçek toplam puanı 19 maddeden oluşmaktadır ve 0 ile 76 değerleri arasında değişmektedir. Ölçekte herhangi bir ters kodlama bulunmamaktadır.